Advokatrådet

ADVOKAT SAMFUNDET

Justitsministeriet

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
DATO: 09.10.2026
SAGSNR.: 2026 - 3005

Høring over forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Skærpet indsats mod bandekriminalitet og kriminelle familier m.v. og baggrundstjek af visse havnemedarbejdere)

Ved e-mail af 14. september 2026 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

1. **Forslaget om kriminalisering af bidrag til ikke-konkretiserede alvorlige forbrydelser**

Med lovforslaget lægges der op til at indføre § 191 c som en ny bestemmelse i straffeloven, der skal styrke mulighederne for at strafforfølge personer, der understøtter visse af de alvorligste forbrydelser. Det foreslås at indføre strafansvar for "den, som med forsæt til at bidrage til, at en anden person begår et strafbart forhold, foretager en handling, der understøtter denne persons overtrædelse af en af de bestemmelser i straffeloven, der kan medføre fængsel indtil på livstid".

Hjemmel til idømmelse af fængsel indtil på livstid findes bl.a. i bestemmelser om forsætligt drab (§ 237), statsforbrydelser (kap. 12 og 13), terrorhandlinger (§ 114), visse internationale forbrydelser (kap. 13 a), kvalificeret brandstiftelse (§ 180) og sprængning (§ 183, stk. 2).

Advokatrådet finder, at det ud fra ordlyden i den foreslåede § 191 c umiddelbart kan være vanskeligt at forstå, hvad bestemmelsens indhold egentlig er. I bemærkningerne til lovforslaget søges det over adskillige sider forklaret, hvad det til-tænkte anvendelsesområde er. Advokatrådet finder det i sig selv bemærkelsesvær-digt, at det ikke er muligt på en kort, klar og præcis måde at redegøre for kernen i bestemmelsens indhold.

Der er med den foreslåede bestemmelse lagt op til en principiel og radikal udvidelse af reglerne om medvirkensansvar – om end afgrænset til tilfælde, hvor

"hovedgerningspersonens" forbrydelse er undergivet en strafferamme med livstid som maksimum.

Der vil således være tale om en grundlæggende nyskabelse i forhold til reglerne i dansk strafferet om ansvar for medvirken til en lovovertrædelse og ansvar for forsøg på medvirken til en forbrydelse, jf. straffelovens § 23 og § 23, jf. § 21.

Det er fast antaget, at strafansvar i almindelighed forudsætter en vis konkretisering af gerningspersonens forsæt. Med forslaget lægges der op til, at det bliver strafbart at medvirke til en forbrydelse begået eller forsøgt begået af en anden person, men uden krav om, at "den medvirkende" er klar over, hvilken forbrydelse den anden person vil begå. Det er således ikke en betingelse, at forsættet angår en nærmere konkretiseret forbrydelse. Det skal blot have stået klart for gerningspersonen, at en tildelt opgave "har forbindelse til" en strafbar handling, uden at det har stået gerningspersonen klart, hvilken konkret strafbar handling der ville være tale om.

Advokatrådet hæfter sig ved, at en bestemmelse med et så bredt og vidtgående anvendelsesområde som det beskrevne er tiltænkt en placering i straffelovens specielle del om de enkelte forbrydelser. I betragtning af at gerningspersonens handling kan være af en ganske dagligdags karakter, giver det umiddelbart ikke mening at placere bestemmelsen i straffelovens kapitel 20 om almenfarlige forbrydelser.

Reelt er der tale om en generel medvirkensregel, som det i straffelovens systematik ville være mest retvisende at placere i tilknytning til den almindelige medvirkensbestemmelse i § 23.

Efter Advokatrådets opfattelse er den foreslåede bestemmelse unødigt knudret og uklar. Det er vanskeligt at se nogen begrundelse for, at bestemmelsen både taler om at "bidrage til" en andens strafbare forhold, og at gerningspersonen "understøtter" dette. Tilsyneladende er formuleringen "bidrage til" inspireret af den i 2024 indførte § 191 b om involvering af unge under 18 år i kriminalitet. Der savnes en forklaring på, hvorfor paragraffen ikke kunne have en mere enkel ordlyd, der ville lette forståelsen af, hvad tanken med kriminaliseringen er, f.eks.således:

"Med bøde eller fængsel indtil 4 år straffes den, som foretager en handling, der er egnet til at understøtte en anden persons overtrædelse af en bestemmelse, der kan medføre fængsel indtil på livstid."

Advokatrådet finder anledning til at fremhæve, at der knytter sig en betydelig usikkerhed til afklaringen af, hvad der menes, når det i bemærkningerne til forslaget nævnes, at strafansvar forudsætter, at en opgave "har forbindelse til" en strafbar handling.

Efter forslaget vil det være tilstrækkeligt for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at det godtgøres, at omstændighederne har givet anledning til, at personen f.eks. vidste eller havde accepteret risikoen for, at vedkommende med sin handling bidrog til et (ikke konkretiseret) strafbart forhold, uanset hvad den nærmere strafbare handling måtte bestå af. En handling vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, uanset at gerningspersonen ikke måtte have indset eller forestillet sig, at den forbrydelse, som den pågældende understøttede med sine handlinger, var en af de opregnede særlig alvorlige forbrydelser. Det vil endvidere ikke være et krav, at gerningspersonen burde have indset dette.

I bemærkningerne til forslaget opregnes der en lang række omstændigheder, som vil kunne tillægges betydning ved bedømmelsen af gerningspersonens forsæt. Det forekommer usædvanligt, at det på denne måde findes nødvendigt at give anvisninger til domstolene om relevante bevismomenter.

I praksis vil den foreslåede kriminalisering kunne indebære en væsentlig risiko for, at der reelt kommer til at påhvile en mistænkt en forklaringsbyrde, som det kan være vanskeligt at løfte. Hvis der er begået en alvorlig forbrydelse, og en person på en eller anden måde figurerer i det samlede forløb, vil formodningen let blive, at vedkommende er skyldig i at have understøttet "hovedgerningsmandens" virksomhed, og det vil kunne være vanskeligt at modbevise en sådan sammenhæng. Dette må betragtes som et væsentligt retssikkerhedsmæssigt problem.

Det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, at formuleringen en »handling, der understøtter« skal forstås som enhver handling, der har karakter af tilskyndelse, råd eller dåd i den vide betydning, som disse begreber tillægges i relation til straffelovens § 23. Også mere perifere handlinger i forhold til den begåede forbrydelse er omfattet. Det vil ikke være en betingelse, at den handling, gerningspersonen har udført, efter sin karakter i særlig grad er egnet til at understøtte netop de forbrydelser, som er opregnet i bestemmelsen. Bestemmelsen vil således også omfatte f.eks. transportopgaver eller andre former for logistisk bistand, indkvartering, levering af redskaber eller mad og drikke eller skiftetøj, oprettelse af gruppechats eller udførelse af lignende praktiske opgaver, der lige så meget er egnet til at understøtte andre forbrydelser, som ikke er omfattet af bestemmelsen.

Det tilføjes, at udtrykket »en handling, der understøtter« alene sigter til, at handlingen "har indgået som et led" i en forbrydelsestype omfattet af bestemmelsen. Meningen hermed kommer ikke klart til udtryk. Meningen med ordlyden er vel, at enhver type af handling, der efter den almindelige medvirkensbestemmelse i § 23 ville kunne være ansvarspådragende, også vil kunne være det i relation til den foreslåede § 191 c.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at den foreslåede bestemmelse vil kunne omfatte tilfælde, hvor hovedgerningspersonen eller opdragsgiveren ikke kan identificeres. Forinden er det imidlertid anført, at det vil være en betingelse, at f.eks. hovedgerningspersonen eller opdragsgiveren er straffet eller kan straffes (medmindre der foreligger utilregnelighed eller forældelse mv.). Dette forekommer selvmodsigende. Det skal samtidig fremhæves, at det må forventes at give anledning til særlige bevisproblemer at bedømme, om der er grundlag for strafansvar efter den foreslåede bestemmelse, hvor forholdet er det, at hovedgernings-personen eller opdragsgiveren ikke kan identificeres.

Den foreslåede bestemmelse er ikke afgrænset til anvendelse i sager om bandekriminalitet, men er tiltænkt en generel rækkevidde. Den vil således kunne finde anvendelse på en handling foretaget af en person helt uden bandetilknytning. Det er heller ikke et krav for anvendelse af bestemmelsen, at den forbrydelse, som gerningspersonens handling understøtter, har nogen tilknytning til bandemiljøet. Det er endelig ikke et krav, at den understøttede forbrydelse begås over for nogen med tilknytning til bandemiljøet.

Advokatrådet finder det uheldigt, at der i sammenhæng med forskellige forslag til bekæmpelse af bandekriminalitet fremsættes forslag om en generel og gennem-gribende udvidelse af det almindelige medvirkensansvar.

Strafferammen for den foreslåede bestemmelse er fastsat til bøde eller fængsel indtil 4 år. Straffen for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse påtænkes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 30 dage. Dette må være udtryk for, at bestemmelsen nærmest vil få karakter af en form for ordensforskrift, hvilket står i stærk kontrast til den påtænkte placering i straffelovens kapitel om almenfarlige forbrydelser.

Der vil med rette kunne sættes spørgsmålstegn ved, om en bestemmelse med det anførte strafniveau vil være egnet til at opfylde sit formål. I betragtning af de lempelige betingelser for bestemmelsens anvendelse er det imidlertid vanskeligt at forestille sig et væsentligt højere strafniveau.

I bemærkningerne til forslaget tilføjes det, at der i almindelighed vil være grund-lag for en strengere straf i tilfælde, hvor der f.eks. er bidraget til manddrab. I betragtning af at bestemmelsen er tiltænkt anvendelse i tilfælde, hvor gerningspersonen ikke er klar over, hvilken forbrydelse den anden vil begå, kan det være svært at forstå, at denne forbrydelses beskaffenhed kan være afgørende for strafudmålingen.

Det skal særskilt bemærkes, at der kan knytte sig særlige fortolknings- og afgrænsningsproblemer til forholdet mellem den foreslåede bestemmelse og den udvidede medvirkensregel i straffelovens § 114 e om fremme af terrorisme, hvor der

ikke ved ydelser af støtten er forsæt til en konkretiseret handling omfattet af de foranstående bestemmelser. Der ses ikke i bemærkningerne til lovforslaget at være gjort forsøg på at afklare dette spørgsmål. Efter det foreliggende vil der kunne forekomme tilfælde, som er omfattet af begge bestemmelser, der har vidt forskellige strafniveauer.

Gennemførelse af den foreslåede § 191 c vil indebære en vidtgående udvidelse af det strafbare område i forhold til handlinger, der allerede i dag vil være omfattet af den almindelige bestemmelse om medvirkensansvar, jf. straffelovens § 23, henholdsvis forsøg på medvirken, jf. straffelovens § 23, jf. § 21. Det fremstår efter Advokatrådets opfattelse uklart, hvilke handlinger der vil blive omfattet af forslaget. Det er af central retssikkerhedsmæssig betydning, at straffelovgivningen formuleres så præcist, at der ikke efterlades tvivl om, hvilke handlinger der kriminaliseres.

Forslaget om indførelse af en bestemmelse som § 191 c rejser så alvorlige retssikkerhedsmæssige problemer, at Advokatrådet ikke kan anbefale, at den foreslåede kriminalisering gennemføres. Advokatrådet mener, at den foreslåede ændring har karakter af strafferetligt nybrud i et sådant omfang, at Straffelovrådet bør foretage en vurdering af den foreslåede bestemmelse, inden den gennemføres. I tilfælde af at forslaget fastholdes, opfordrer Advokatrådet til, at bestemmelsens indhold og rækkevidde bør tydeliggøres.

2. Forslag om ændringer af reglerne om opholds- og kontaktforbud Advokatrådet har tidligere afgivet høringssvar til Straffelovrådets udtalelse vedrørende forslag om ændret kompetencefordeling i § 79 a, hvortil rådet i det hele kan henvise.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
Generalsekretær